

Стразбур, 19 ноември 2010 г.

CCJE(2010)2 Final

**КОНСУЛТАТИВЕН СОВЕТ НА ЕВРОПСКИТЕ СУДИИ
(КСЕС)**

**МИСЛЕЊЕ БР. 13 (2010) ЗА УЛОГАТА НА СУДИИТЕ
ВО ИЗВРШУВАЊЕТО НА СУДСКИТЕ ОДЛУКИ**

I. Вовед

1. Комитетот на министри на Советот на Европа му даде инструкции на Консултативниот совет на европските судии (во понатамошниот текст „КСЕС“) во 2010 година да усвои Мислење „за улогата на судиите во однос на другите функции на државата и другите актери во извршувањето на судските одлуки“¹.
2. КСЕС го изготви ова мислење врз основа на одговорите на прашалникот доставен од 34 земји-членки. Одговорите на речиси сите земји-членки укажуваат на постоење на сериозни пречки за делотворно и соодветно извршување на судските одлуки. Овие пречки се јавуваат во граѓанската, управната и кривичната сфера. Во однос на граѓанските и управните случаи, земјите-членки известуваат, конкретно, за сложени и скапи постапки на извршување. Што се однесува на кривичните случаи, земјите членки известуваат за, на пример несоодветни услови во затворите и лабавост во извршувањето на казните.
3. Ова Мислење ќе предложи конкретни средства за подобрување на улогата на судијата во извршување на судските одлуки и генерално нема да се занимава со постапката на извршување.
4. Со цел да се оствари тоа, улогата на судијата ќе биде преиспитана во однос на извршувањето на судските одлуки во граѓанската, управната и кривичната област, како и на одлуките донесени од меѓународните судови, пред сè страна на Европскиот суд за човекови права (во понатамошниот текст „Судот“).
5. Во изготвувањето на ова Мислење КСЕС се потпираше на инструменти усвоени од страна на Советот на Европа, и тоа:
 - Европската конвенција за човекови права (во понатамошниот текст „ЕЧП“), поконкретно членовите 5, 6, 8 и 13 и член 1 од Протоколот бр. 1;
 - Декларацијата од Интерлакен од Конференцијата на високо ниво за иднината на Судот (19 февруари 2010 г.);
 - Препораката Rec(2003)16 на Комитетот на министри до земјите-членки за спроведување на управни и судски одлуки на полето на управното право;
 - Препораката Rec(2003)17 на Комитетот на министри до земјите-членки во однос на извршувањето;
 - Препораката Rec(2006)2 на Комитетот на министри до земјите-членки во однос на Европските затворски правила;
 - Препораката CM/Rec(2008)2 на Комитетот на министри до земјите-членки во однос на ефективен национален правен лек за брзо спроведување на пресудите на Судот;
 - Извештај на СЕРЕЈ (ЕКЕП) „Европски судски системи“ (Издание од 2010 г.)
 - „Извршување на одлуките на Судот во Европа“ (Студии на ЦЕПЕЈ бр. 8);
 - Насоки за СЕРЕЈ (ЕКЕП) за подобро спроведување на постоечката препорака на Советот на Европа во однос на извршувањето;
 - Третиот годишен извештај за 2009 година за надзор на извршувањето на пресудите на Судот;
 - Конвенцијата за заштита на личните податоци (ЕТС бр. 108);
 - Гледиштата на комесарот за човекови права „Недостатоците во спроведувањето на судските одлуки ја поткопуваат довербата во правосудството на државите“ (31 август 2009 г.);

¹ Погледнете ги барањата на ССЕС за 2010 усвоени од Комитетот на министри на 1075-тиот состанок на замениците министри (20 јануари 2010 г.).

- Конвенциите на Советот на Европа за извршување на судски пресуди и екстрадиција; Европската конвенција за екстрадиција (ЕТС бр. 24) и нејзините протоколи (ЕТС бр. 86 и 98), Европската конвенција за надзор на оние што се условно казнети или условно пуштени (ЕТС бр. 51), Европската конвенција за меѓународно важење на кривичните пресуди (ЕТС бр. 70), Конвенцијата за трансфер на осудени лица (ЕТС бр. 112) и дополнителниот протокол (ЕТС бр. 167);

како и судската пракса на Судот во однос на овие прашања, и тоа:

- Хорнсби против Грција (19 март 1997 г., бр. 18357/91);
- Бурдов против Русија бр. 2 (15 јануари 2004 г., бр. 33509/04);
- Акашев против Русија (12 јуни 2008 г., бр. 30616/05);
- Зилински и Прадал и Гонзалез и други против Франција (28 октомври 1999г, бр. 24846/94 и др);
- Кабурдин против Франција (11 април 2006 г., бр. 60796/00);
- Имобиляре Сафи против Италија (28 јули 1999 г., ГСС бр. 22774/93);
- Папон против Франција (25 јули 2002 г., бр. 54210/00);
- Анони Ди Гусола и Десбордес и Омер против Франција (14 ноември 2000 г., бр. 31819/96, 33293/96).

II. Општи принципи

6. Извршувањето треба да се сфати како стапување на сила на судските одлуки, како и на други судски или несудски извршни наслови Тоа може да содржи налог нешто да се направи, да се воздржи од правење или да се плати она што е досудено. Тоа може да вклучува и парични казни или затворски санкции.
7. Ефективното извршување на обврзувачка судска одлука е основен елемент на владеењето на правото. Неопходно е да се обезбеди доверба на јавноста во авторитетот на судството. Судската независност и правото на правично судење (член 6 од ЕКЧП) се доведуваат во прашање доколку одлуката не се изврши.
8. Извршната постапка мора да се спроведува во согласност со основните права и слободи (членовите 3,5,6,8,10,11 од ЕКЧП, заштита на податоците, итн.).
9. За одлуката да се спроведува истата мора да биде прецизна и јасна во одредувањето на обврските и правата што се применуваат со цел да се избегнат секакви пречки за ефективно извршување².
10. Одлуките на Судот покажуваат дека во некои случаи законодавната или извршната власт се обидуваат да влијаат врз извршувањето преку одбивање или укинување или отфрлање на помош на полицијата. Тие исто така се мешаат во парници што се во тек преку усвојување на одредби, честопати декларирани како ретроактивни

² Погледнете го Приваликхин против Русија од 12 мај 2010 г.: Судот потврди дека со цел да се одлучи дали доцнењето со извршувањето било разумно, Судот ќе разгледа колку сложени биле извршните постапки, како се однесувале барателот и властите и која била природата на доделеното (исто така погледнете го Рејлиан против Русија, бр. 22000/03, § 31, 15 февруари 2007 г.).

или толкувачки со цел да се смени предвидливиот исход на еден или повеќе судски случаи или преку воведување на нови правни лекови за нивно преиспитување³.

11. Извршувањето на одлуката не смее да биде поткопано од надворешна интервенција, било од извршната или законодавната власт, преку наметнување на ретроактивна законска регулатива.
12. Самиот поим „независен“ суд утврден во член 6 од ЕКЧП значи дека неговото овластување да носи обврзувачка одлука не може да подложи на одобрение или ратификација, и дека содржината на одлуката не може да се измени од страна на несудска власт, вклучувајќи го и шефот на државата⁴. Затоа сите гранки на власта во државите треба да обезбедат правните одредби што ја уредуваат независноста на судовите, утврдени во нивните уставни или на највисоките нивоа на нивното законодавство, да бидат толкувани на начин што истите ќе повикуваат на итно извршување на одлуките без мешање на другите власти во државата, со единствените исклучоци во случаи на амнестија или помилување во кривичните случаи. Извршувањето на една судска одлука може да се одложи само со друга судска одлука.
13. Постапката за извршување не смее да се одлага, освен врз основи утврдени со закон. Секое одлагање треба да подложи на проценка од страна на судијата.
14. Извршителите не смеат да имаат овластување да ги оспорат или менуваат условите на пресудата.
15. Доколку е потребно за една од страните да се спроведе одлуката, постапката за извршување треба да може лесно да се отпочне. Секое попречување на истото, на пример во вид на прекумерни трошоци, треба да се избегнува.
16. Извршувањето треба да биде брзо и делотворно. Затоа треба бидат обезбедени потребните средства за извршувањето. Треба да има јасна правна регулатива во поглед на расположливите ресурси, надлежните органи и постапките за спроведување на нивното доделување.
17. Земјите-членки треба да обезбедат итни или забрзани постапки за извршување кога одлагањата можат да доведат до неповратни повреди (во одредени семејни случаи, случаи каде обвинетиот избегал, случаи на протерување, ризик од штети по имотот, и др.).
18. За судиите да ги исполнат своите задачи, на судството треба да му се доверат следниве задачи што се однесуваат на извршувањето:
 - жалба до судија доколку извршувањето не е иницирано или е одложено од страна на релевантните тела; судијата исто така треба да биде вклучен кога основните права на странките се засегнати; во сите случаи судијата треба да има овластување да додели правична отштета;
 - поплака или жалба до судијата доколку има каква било злоупотреба на извршната постапка;
 - жалба до судијата со цел да ја реши парницата што се однесува на извршувањето и да даде налог на државните власти и другите релевантни тела

³ Погледнете го на пример, Имобиляре Сафи против Италија, 28 јули 1999 г. и други 156 случаи против Италија; Зилински и Прадал и Гонзалес и други против Франција, 28 октомври 1999 г.; Кабурдин против Франција, 11 април 2006 г.

⁴ Погледнете го на пример, Ван де Хурк против Холандија, 19 април 1994 г.; Фајндлеј против Обединетото Кралство, 25 февруари 1997 г., особено §77.

- да ги извршат одлуките; на крајот на краиштата, судијата е тој што треба да ги искористи сите можни начини за да се осигура извршувањето;
- да се идентификуваат и да се земат во предвид правата и интересите на трети страни и членови на семејството, вклучително и оние на децата.
19. Во некои системи странките може да бидат приморани да се придржуваат до судската одлука преку индиректна принуда, на пример преку изрекување на парични казни или со правни одредби што предвидуваат можност за кривично гонење во случај на одбивање на извршување. КСЕС смета дека таквите индиректни мерки за извршување, што во сите случаи треба да бидат обезбедени од законот и дозволени од судијата, како во однос на одлуката така и подоцна, се особено важни за да се обезбеди извршување во итни случаи, во случаи во кои специфичното дејствие не може да биде заменето со подеднакво задоволување како и во семејни случаи каде примената на сила може да им наштети на интересите на децата. Што се однесува до бенефициите во случај на индиректно приморување, КСЕС им препорачува на судовите да обезбедат најширока можна примена на таквите правни лекови што во повеќето случаи дозволуваат брзо извршување.
20. ССЕС смета дека транспарентна регулаторна рамка, по можност од законодавна природа да може да се примени во поглед на трошоците на извршувањето. Износот на таксите треба да биде одреден согласно природата на активноста што треба да ја спроведат извршителите, а не секогаш сразмерно со вредноста на побарувањето. Во случај на спор трошоците треба да бидат проценети од судот.
21. Заради гарантирање на пристапот до правда, на тужителите кои не можат да ги платат трошоците за извршувањето треба да им се понудат алтернативна правна помош или финансирање (по пат на јавно финансирање или намалување на трошоците).
22. Од клучната важност за извршувањето а во согласност со владеењето на правото е податоците за извршувањето да се вклучени во системот на евалуација на правдата, како и во информациите за судските системи што им се доставуваат на корисниците на судот, општата јавност и медиумите, како што е предложено во Мислењето бр. 6 на ССЕС (Деловите А и В).
23. ССЕС препорачува Судскиот совет, или некое друго релевантно независно тело редовно да изготвува извештај за ефективност на извршувањето, вклучувајќи и податоци за одлагања и причините за истите, и за различните методи на извршување. Посебен дел треба да се посвети на извршувањето на судски одлуки против јавните органи.

III. Улогата на судијата во извршувањето на судските одлуки во граѓански случаи

24. Извршувањето на судската одлука нема да наметнува потреба од отпочнување на целосно нова постапка, а постапките за извршување нема да дозволуваат повторно решавање на главната работа одлучена со изворната судска одлука. Но судијата може да има овластување да прекине или одложи извршување со цел да се испитаат специјалните околности кои се однесуваат на странките во парницата, на пример заради примена на членот 8 од ЕКЧП.
25. Со цел да се одржи владеењето на правото и довербата на странките на постапката во судскиот систем, активностите за извршување мора да бидат пропорционални, правични и ефективни. На пример, откривањето и одземањето на

имотот на обвинетите треба да биде колку што е можно поделотворно, и при тоа да се земат во предвид важечките одредби што се однесуваат на човековите права, заштитата на личните податоци и потребата од судско преиспитување.

26. Кога странките се слободни да располагаат со своите права и кога странките заеднички постигнуваат законит договор за извршување, ниедна законска одредба не смее да спречи договореното да се спроведе.
27. Основното право на заштита на податоците треба да се усогласи со можноста за користење, во рамките на постапките за извршување, на информациите содржани во базите на податоци за имотот на должниците. Ова бара прецизно законско уредување на постапката и овластувањето за користење на базата на податоци со цел да се гарантира делотворно и целосно извршување и спречување на секаков вид на злоупотреба. Сите државни органи задолжени за базите на податоци коишто ги содржат информациите што се потребни за делотворно извршување, треба да бидат обврзани истите да ги достават на судот.
28. Повторено користење на информации за имотот на должникот во врска со последователни постапки во кои истиот е странка мора да има јасна и конкретна правна рамка (утврдување на строги временски рокови за задржување на податоците, итн.) и да подложи на сите процесни предуслови за отпочнување на извршна постапка.

IV. Улогата на судиите во извршувањето на судските одлуки во случаи од управна природа

29. ССЕС смета дека повеќето принципи што се утврдени во однос на извршувањето во граѓанските случаи исто така се применуваат „*mutatis mutandis*“ за извршување во управната област, без разлика дали извршувањето е против приватно лице или државна институција.
30. Меѓутоа, некои специфични прашања се јавуваат во врска со извршувањето на судските одлуки против јавните институции . Ова може да се појави во управното право, но исто така и во спорови од областа на граѓанското право.
31. Најпрво, ССЕС смета дека во една држава во која постои владеење на правото, државните институции се пред сè обврзани да ги почитуваат судските одлуки и да ги спроведуваат брзо по службена должност. Самата идеја за државно тело кое одбива да ја почитува судската одлука го поткопува концептот на предимство на законот.
32. Големо број на случаи што се изложени пред Судот се однесуваат на неизвршување на судските одлуки од страна на државни тела. Една држава треба да ги почитува пресудите донесени против неа без одлагање и без да бара од тужителот сам да покренува извршни постапки. Судот повеќепати има прифатено жалби на тужители коишто или немаат покренувано такви постапки или морале да постапат така велејќи дека „од лице коешто добило правосилна пресуда против државата како резултат на успешно судење не може да се бара да се обрати за извршна постапка со цел истата да биде спроведена“⁵.

⁵ Погледнете го Колцов против Русија, 24 февруари 2005 г., §16; како и Петрушко против Русија, 24 февруари 2005, §18; Метаксас против Грција, 27 мај 2004 г., §19.

33. Кога е потребен регрес на присилно извршување, државите треба да обезбедат домашното законодавство да дозволи кривично и дисциплинско гонење на одговорните лица кои се одговорни за одбивањето или одложувањето на извршувањето, како и да се преиспита нивната граѓанска одговорност.
34. Државите треба да бараат од тие службени лица да ги покријат дополнителните трошоци што настанале заради одбивање или одлагање на извршувањето. Дејствијата на службени лица коишто го одлагаат или одбиваат извршувањето секогаш треба да подложат на ефективно судско преиспитување.
35. Законодавното мешање во извршување што е во тек е недозволиво пред сè кога државно тело е должник.
36. Истите извршители треба да се надлежни како и во случаите на извршување против приватни тела и треба да важат истите процедурални принципи. Судиите не треба да се ограничени во спроведувањето на истите правни одредби и во обезбедувањето на ефективна компензација во случаите на одложувања на извршната постапка (изготвување на список, фиксна камата со иста стапка што е општо важечка, одредени отштети, други казни)⁶.
37. Пресудите во врска со одлука на управен орган со кои се порекнува правото на странец за престој на територијата на државата честопати го вклучува прашањето дали странецот може да биде протеран. Во овој контекст, протерувањето претставува извршување на одлуката на надлежниот орган. СЕС смета дека со цел да се обезбеди ефективно судско преиспитување, државите не треба да го попречат судот да ја разгледа допуштеноста на протерувањето во својата конечна или привремена одлука во врска со дејствието превземено од управниот орган.

V. Улогата на судиите во извршувањето на судските одлуки во кривични случаи

38. Во кривичните случаи почитувањето на владеењето на правото бара целосно спроведување на кривичните санкции или казни без разлика на природата на изречената санкција. Оттука земјите-членки треба да се воздржуваат од развивање на политики на изрекување на помали казни коишто всушност не се извршуваат, било од буџетски причини, било поради недостаток на затворско сместување или експедитивност. Исходот од таквите политики е поткопување на авторитетот на процесот на донесување на одлуки и со тоа на самото владеење на правото.

⁶ Таквиот надоместок е директен услов од ЕКЧП (конкретно членот 1 од Протоколот бр. 1). Според Судот, самиот факт дека властите се придржувале кон пресудите не може да се смета како автоматско лишување на подносителот од неговиот статус на жртва според Конвенцијата, доколку не е понудена соодветна отштета за одлагање на постапките (на пример, Петрушко против Русија, 24 февруари 2005, §15). Соодветниот надоместок што на крај е исплатен после доцнењето мора да ги земе во предвид различните околности со идеја да се надомести разликата меѓу износот што следува и износот што е исплатен на доверителот и да се надоместат загубите од употребата (на пример, Акус против Турција, 8 јули 1997 г., Ангелов против Бугарија, 22 април 2004 г., Еко-Елда Авее против Грција, 9 март 2006 г.). Отштетување исто така може да се бара за непарични штети (погледни го примерот, Сандор против Романија, 24 март 2005). Отсуство на државна одговорност за одлагањата под овие различни глави на отштета не можат да се оправдаат од неможноста да се воспостави некаква *culpa* или грешка на државните власти (погледнете го Солодјук против Русија, 12 јули 2005, §16).

39. Казната може да добие форма на затворска казна, парична казна или друга санкција (на пример одземање на возачка дозвола, забрана за вршење дејност, и др.). Општо правило е дека конкретното спроведување на таквите казнени мерки не е задача на судијата; таквите мерки треба да ги спроведат обвинителите, полициските власти или некое друг надлежен управен орган. Без оглед дали се јавни или приватни лица, извршителите може да бидат назначени од судија или од друг надлежен орган за да извршуваат такви должности. Во секој случај, извршувањето на такви овластувања и спроведувањето на казнените мерки имаат директни последици по поединечните права. Улогата на судијата е да ги почитува и гарантира таквите права во рамките на извршувањето на судските одлуки.
40. Казната затвор може да се разгледа од две различни позиции. Првата се однесува на модалитетите на извршување на казната, имено времетраењето и начинот на спроведување што може да вклучува прашања како што се намалување на казната, условно пуштање, ограничен притвор или условно ослободување под судски надзор или електронско следење. Втората позиција се однесува на физичките или психолошките услови или ефектите од казната затвор, што може да доведе до појава на прашања што се однесуваат на законитоста на самото затварање или условите на затварањето .
41. Во некои земји-членки модалитетите на извршување на казнената мерка може да се во рамките на функцијата на судијата. Во други земји-членки со оваа категорија се занимава одбор за условно ослободување или други управни тела. Во секој случај спроведувањето на такви мерки мора да подложи на правичност во процедурата и судскиот надзор и ревизија.
42. Секакво менување во природата или локацијата на притворот, на пример сместување во психијатриска институција заради менталното здравје на затвореникот мора да подложи на право на жалба или судска ревизија.
43. Лишувањето од слобода или од каква и да е природа секогаш мора да е во согласност со член 3 и член 8 од ЕКЧП. Лице лишено од слобода од страна на властите или осуден затвореник во ниеден момент не смее да е подложено на нечовечки или понижувачки постапки. Човечкото достоинство мора да се штити цело време додека трае притворот. Барањата од членот 8.1 од ЕКЧП (почитување на приватниот и семејниот живот) исто така мора да се исполни во согласност со одредбите од членот 8.2 од ЕКЧП (можност за мешање од страна на државните власти). Обврска на судијата е да ги штити и брани овие права и гаранции што важат за сите земји-членки.
44. Во некои земји-членки судијата по службена должност врши надзор на условите во затворите. Во други земји-членки судијата не може да дејствува по службена должност во однос на ова прашање. Без разлика кој систем е на сила, законодавството на секоја земја-членка треба да му овозможи на осуденото лице, советување како и изнесување на случајот пред судија од страна на обвинителството секогаш кога условите од дефиницијата ги повредуваат основните права гарантирани со членовите 3 и 8 од ЕКЧП. Оваа законска регулатива исто така треба да обезбеди механизми што ќе овозможат независни управни тела да вршат надзор врз условите во затворите и по потреба одреден случај да го испратат пред суд.
45. Контактите меѓу судија и извршните власти (Министерство за правда, затворските власти, социјалните служби, директорите на затворите) генерално ќе бидат

ограничени на оспорените прашања поврзани со извршувањето, било во случај кога таквите власти се испитуваат за условите на притворот или модалитетите на спроведување на казната, така и во случај кога од нив се бара да го дадат своето мислење за тоа како да се спроведе казната. Во сите случаи судијата мора да ги преземе сите потребни чекори за да се обезбеди со сите релевантни информации од страна на властите. Овие власти исто така мора да обезбедат и да поднесат такви информации до странките кои оспоруваат некое релевантно прашање.

46. Спроведувањето на казни мерки што не вклучуваат лишување од слобода може да имаат последици по имотот (на пример парични казни, конфискации или затворање на фирмата) или да влијаат на личните права (како на пример забрана да се практикуваат одредени права, одземање на возачка дозвола). Сите вакви прашања можат да покренат правни прашања. Осуденото лице мора да може да му се обрати и да побара од судијата да ги разгледа сите спорови што произлегуваат од тоа.
47. Исто така неопходно е да се осигура судиите, одговорни за извршување на казни да имаат соодветна обука што ќе им овозможи јасно да ги сфатат сите правни, технички, социјални и човечки димензии на ова прашање. Таквата обука мора да биде добро обмислена и водена преку интеракција со сите власти или служби што се вклучени во процесот на спроведување, вклучително судиите, обвинителите, функционери од министерствата, затворскиот персонал и управата, директорите на казнено-поправните институции, како и социјалните работници, адвокатите и други.

VI. Улогата на судиите во извршувањето на меѓународно ниво

1. Спроведување на одлуките на Европскиот суд за човекови права

48. Во своето Мислење бр. 9 ССЕС го дава своето гледиште за улогата на судијата во однос на спроведувањето на меѓународната судска пракса, особено онаа на Судот. Може да се забележи дека посочува како судијата треба да се придржува кон судската пракса на судот.
49. Кога една држава е осудена од страна на Судот да плати надоместок, доверителот, во случај на неизвршување на одлуката на Судот треба да има право да побара извршување од страна на национален судија, без предрасуди во однос на мерките коишто можат да се усвојат на наднационално ниво.

2. Меѓународна соработка и прекугранично извршување

50. Во време кога правосудството се карактеризира со зголемена мобилност и развој на меѓународната трговија приоритет треба да се даде на развојот и унапредувањето на областа во правосудството што е заедничка за европските граѓани, преку отстранување на секакви преостанати пречки во практикувањето на нивните права. Затоа судските пресуди мора да бидат признаени и извршени од страна на земјите-членки без пречки.
51. Принципите на заедничката доверба и признавање се камен темелниците на конструкцијата на европската правна област, притоа почитувајќи ја разновидноста од националните системи. Взаемното признавање значи дека одлуките усвоени на национално ниво имаат ефект во други земји-членки, конкретно во нивниот правен систем. Затоа неопходно е да се зголеми размената меѓу правниците. Нивните различни мрежи треба да се зајакнат и реструктурираат и да се координираат едни со други.

52. Треба да се обезбеди систематска европска обука за сите судии и обвинители, тие треба да земат учество во иницијативите за обука или размени со други држави. Исто така програмите за учење од далечина (е-учење) и заедничките материјали за обука треба да се развијат така што ќе ги подучат судските работници како да се справат со европските механизми (врски со Судот, Судот на правдата на Европската унија, употреба на инструменти за взаемно признавање и судска соработка, компаративно право, и др.).

а. Во граѓански и управни случаи

53. Во граѓанските парници судските пресуди треба директно да се извршуваат и без какво било дополнителни посредни мерки. Затоа ќе биде неопходно да се оди постепено и внимателно напред со процесот на отстранување на клаузулата за одредени исклучувачки клаузули во однос на граѓански и трговски прашања.

54. Во меѓувреме, брзината на процедурите и делотворноста на извршувањето на судските одлуки треба да се унапредат преку подобрени меѓународни договори во врска со преземање и извршување на привремени и претходни мерки .

55. Дополнително, взаемното признавање може да се прошири на области што сè уште не се опфатени со европското право, а кои се неопходни за секојдневниот живот, како што се наследства и тестаменти, режими за сопственост стекната во брак и парични последици од развод.

б. Во кривични случаи

56. Во кривичните случаи, меѓународната соработка вклучува повеќе области. Примерите што би влегле овде можат да се однесуваат на издржување на казна во земјата на потекло, одредена со судска одлука издадена од друга земја, барања за екстрадиција, Европскиот налог за апсење, признавање на судските одлуки во кривичната област, судска соработка, и др.

57. Извршувањето на странските пресуди треба да се реализира во согласност со конвенцијата меѓу државата и се заснова на взаемна доверба во судскиот систем на секоја од нив. Судијата во земјата на извршување мора да ја почитува таа доверба. Значи, овој судија нема да ја менува или оспорува одлуката на судијата од земјата на потекло. Тој или таа нема да го одбие извршувањето освен врз основа на исклучок уреден со конвенцијата меѓу земјите на извршување или на потекло, или кога одлуката е спротивна на основните права на засегнатите лица.

58. Меѓутоа во областа на трансфер на осудените лица, судијата може да ги усогласи санкциите изречени од странскиот судија кога оваа можност постои во рамките на конвенцијата што е обврзувачка за засегнатите држави.

VII. Заклучоци

А. Делотворно извршување на обврзувачка судска одлука претставува основен елемент на владеењето на правото. Неопходно е да се обезбеди доверба на јавноста во надлежноста на судот. Судската независност и правото на правично судење се залудни доколку одлуката не се спроведува.

Б. Самиот поим „независен“ суд утврден во член 6 од Европската конвенцијата за човекови права значи дека неговото овластување да носи обврзувачка одлука не може да подложи на одобрение или ратификација, или одлуката не може да се измени во својата содржина од страна на несудска власт, вклучително и шефот на државата.

В. Затоа сите сектори во државите треба да обезбедат правните одредби што ја уредуваат независност на судовите, која е утврдена во нивните уставни или највисоките нивоа на нивното законодавство, да бидат толкувани на начин што ќе бара итно извршување на судските одлуки без мешање на другите власти во државата, со единствен исклучок во случај на амнестирање или помилување во однос на кривични случаи. Извршувањето на една судска одлука може да се укине само со друга судска одлука.

Г. Постапката на извршување не смее да се одлага, освен на основ утврден со закон. Секое одлагање треба да подложи на проценка од страна на судијата. Извршителите не смеат да имаат овластување да ги оспорат или менуваат условите на пресудата.

Д. Во кривични случаи државите треба да се воздржат од развивање на политики кои како исход имаат помали казни кои всушност и не се извршуваат.

Ѓ. СЕС смета дека во една држава во која постои владеење на правото, државните тела се предè обврзани да ги почитуваат судските одлуки и да ги спроведуваат брзо по службена должност. Самата идеја на државно тело кое одбива да ја почитува судската одлука го поткопува концептот на примат на законот.

Е. Извршувањето треба да биде правично, брзо, делотворно и пропорционално.

Ж. Странките треба да се во можност лесно да отпочнат постапка за извршување. Секое попречување на истото, на пример заради премногу големи трошоци, треба да се избегнува.

З. Сите постапки на извршување мора да бидат спроведени во согласност со основните права и слободи признати од ЕКЧП и други меѓународни инструменти.

С. Лишувањето од слобода мора да е во согласност со правата заштитени со членовите 3 и 8 на ЕКЧП, и при тоа земајќи ги во предвид стипулациите од членот 8.2 од истата. Обврска на судијата е да ги штити и брани овие права.

И. Без разлика дали модалитетите за извршување на казнените мерки се обврска на судија, одбор за условно ослободување, или управно тело, спроведувањето на таквите мерки мора да подложи на правичност на постапката и на судски надзор и ревизија.

Ј. Принципите на доверба и заедничко признавање се камен темелници на конструкцијата на европската правна област. Взаемното признавање значи дека одлуките усвоени на национално ниво имаат ефект во други земји-членки, конкретно во нивниот правен систем. Затоа неопходно е да се зголеми размената

меѓу правниците. Нивните различни мрежи треба да се зајакнат и реструктурираат и да се координираат едни со други.

К. СЕС препорачува Судските совети, или кое било друго релевантно независно тело, редовно да објавуваат извештаи за делотворноста на извршувањето. Посебен дел треба да се занимава со извршувањето на пресудите против државните тела.